

Előfizetési díj.

Kre postán vagy helyben házhoz hozva:
Egész évre 15 frt.
Félévre 8 frt.
Negyedévre 4 frt.
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Meglenik mindebből, az újságot követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Bel-királyuteza 28-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet” jelen évvel fennállásának ötödik évfolyamába lép. A közönség pártjait kiérdemlendő, a közöbajnak kívánunk eleget tenni, midőn lapunkat mérsékel áremeléssel tetszetősebb és nagyobb alkban új betűkkel állítjuk ki.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre 15 frt.
Félévre 8 frt.
Negyedévre 4 frt.
Egy óra 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólrt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János

a „Kelet” kiadója.

Senyey-Tisza coalitio.

Kolozsvár, jan. 12. 1875.

(B-n.) E coalitio eszméjét részünk egy halva született gyermeknek tartja s ha mégis hozzászólnék a kérdéshez most is, a midőn már túlélte magát se lapok közlelbi hasábjain is kellő értékre szállítottak Csernatonyn a tárgyra vonatkozó okoskodásai, azt csak azért tesszük, nehogy vidéki polgártársaink akár jobbról, akár balról tévútra vezettette maikat, egy oly kombinatiót várják bajaiak vöslását, mely nem tekinthető egyének, mint egy roszul sikerült politikai költenyének, vagy talán cortes-fogásból koholt kritikája csak magának Csernatonynak.

Mintán a Senyey-Tisza coalitiot leglőbb az újévben történet után s mintegy azokból kiindulva hozta felszínre az Ellenőr csak ezért sem lesz felesleges, a mi is pár pillanatra visszatérünk azokra.

Hogy a diplomatáknak, pártoknak és ártvezéreknek újévi magoktartásából s különösen nyilatkozataikból a különböző írá-

nyu lapok a legkülönbözőbb következtetéseket vonják le, minden év kezdetén elő szokott fordulni s így történt ez hetvenöt első napján is Budapestben.

A Deákpártnak vezérénél tett tisztelegése legkisebb feltűnést sem okozott, mert mindenki tudta, hogy az nem egyéb, mint a pártnak Deák Ferencz személyéhez és az általa hatvanhétben inaugurált politikához való ragaszkodásának újabb nyilvánítása.

De már az többek előtt feltűnt, hogy ő. Senyey nem a párttal s nem is személyesen tisztelegett Deáknál, hanem csak levélben fejezte ki újévi kívánságait.

Részünkről ebből sem tudnók kimagyarázni azt, mintha br. Senyei annyira színt változtatott volna, hogy ennél fogva Csernatonyn jogositva is érezhette magát a bárót az „Ellenőr” táborához számítani. Sőt mi igen helyeseljük, ha oly szabású államférfiak, mint b. Senyey, még akkor is, a mikor nem tartják helyén a nyílt fellepést, időről-időre jelzik álláspontjukat, mert ez esetben nem vezetnek félre senkit.

Legeltérőbb combinatiókra a Tisza Kálmán újévi magatartása és nyilatkozata adott alkalmat. Többen a Deákpárt liberálisabb részéhez való közeledést vélték a nyilatkozatban feltalálhatni, míg Csernatonyn a kiről pedig azt tartják, hogy Tiszához közel áll, épen az ő-conservatív-kei készül véd- és dacz-szövetségre lépni.

Mi ezzel ellenkezőleg azt hisszük, hogy Tisza Kálmán különösen nyilatkozatában elég tiszta bört töltött poharába a végre, hogy mindenki kiabránduljon azon hitéből, mintha a balközép a hatvanhetedik közjogi alapokkal szemben le akarna mondani eddig követett politikáját.

Mindezekből miként vonhatta Csernatonyn azon következtetéseket, hogy eljött az ideje, a midőn ő ugyanazon alapra állítva b. Senyeit és Tiszát, azok egymás karjaiba fognak omolni, mi nem tudjuk.

Azonban lehet, hogy képzelt Csernatonyn valami módot, melylyel Senyeit és Tiszát ugyanazon miniszteriumba és pártba vélte terelhetni, de a mint látszik, maga is kezd már felhagyni tervével, mert lapja jan. 8-iki számában már ugy nyilatkozik, hogy „ő sem tartotta ezen coalitiot olyanannak, mely brevi manu létesíthető.”

Részünkről azt hisszük, hogy sem rövid sem hosszú időre nem lehet a conservatív-eket a balközéppel ugyanazon útra terelni s legfennebb is a választások idejéig történhetne a két párt közt bizonyos fegyverszünet azon czélból, hogy mindenki szabadabban mozoghasson a Deákpárt ellen s azután újból azt mondanák b. Senyey és Tisza egymásnak: „fel is ut, le is út.”

A „KELET” TÁRCZÁJA.

PUNIN és BABURIN.

Elbeszélés.

Írta:

TURGENJEV JÁN.

(1837.)

(Folytatás.)

Elértünk végre a „szerény” kis fészékhez, miként Punin nevezte volt lakusukat.

Es valóban is szerény, több mint szerény lnevezést érdemelt e kis fészék.

Egy csaknem egészen a földbe sülyedt gyemeletes házból állott, ócska zsindely fedéllel, s négy szék, egészen behomályosult ablakkal az utcára.

A szobák belseje is szegényesen s megsehetős rondán nézett ki. Az ablakokhoz s ablakok mind be voltak akasztva kis ebb nagyobb madár kalitkákkal, telve pacsirák, tengelicék, kanári madarak és csizékek. Ezek alattvalóim — szóla ünnepélyes hangon unin, a madarakra mutatva sovány ujjaival.

Alig léptek be s alig hogy Punin elrendelte Múzsát, hogy hozza be s készíto elő számowárt, nemsokára Baburin is megérkezett.

Ugy tetszik nekem, hogy az idő nyoma sokkal jobban látszik rajta, mint társam, ambarjárása most is oly szilárd s arckifejezése egészen a régi volt; csak kissé megváltozott arca jobban bésest s tömött sűrű szakála között ősz szájak is mutatkoztak. Engem nem ismert meg s nem is látszék valami nagyon örülni, midőn Punin megmondta kitémet: alig hogy reám nézett s meghajtá kissé fejét, aztán száraz s megvető hangon kérde, ha éle még „öregem” s töbhet nem szolt hozzám. Főgsz magaviselete ezt látszék mondani: „Emmit sem csinálók az előkelő urak látogatásából, legkeresőbb sem hiszgelő az reám néze.”

Republikanus volt most is éppen mint régebben! Múza visszatért a szobába; egy kis vén anyóka kötes tisztaságú számowárral kezében követte őt. Punin hozzá látott a theakészítéshez, először nekem, mint vendégnek töltött egy pohárral, azután következett Baburin, Múza s végül magának szolgált. Emüttet alatt Baburin csendesen ült az asztal előtt, fejét kezére támasztva, s fáradtan nézett körül a szobában. Hanem theázás közben kissé beszédesebbé vált. Főnökéről beszélve így nyilatkozott:

— Egy érzékeny, aljas gondolkodású, fukar s nem is ember ő; szemében alárendeltjei nem emberek, hanem aljas népsöpredék, minek semmi becsé és érdeme; még nem oly rég ideje pedig, hogy ő maga sem volt jobb ennél. A megtestesült kapzsiság; roszabbul van nála az ember, mintha magát a kormányt szolgált! Ez az egész itteni kereskedés csupa merő csalás és szelidelésre van alapítva s csak az által képes fentartani magát!

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Nem lehet képzelni, hogy akár báró Senyey akár Tisza annyira megtagadják multjokat, hogy a közjogi kérdésekben egy állandó összekötő kapcsolatot tudnának magok számára kigondolni.

Azt sem lehet feltenni sem a balközépről, mint pártból, sem vezéréről, hogy a midőn eddig kizárólagos jogot követelt magának a szabadelvűséghez s folyvást azal vádolta a kormányt és többséget, hogy reformtervei nem elég szabadelvűek; most egyszerre sarkon fordulva, átsappon a conservatív-ek táborába. Haneha a corteskedésből mondott dictioi és tett ígéretei következtében felkorbácsolt kedélyektől riadt vissza annyira, hogy jobbnak látja takarodót fűni.

De van még egy mély árok, mely Tiszát elválasztja Senyeytől s mely Debrecezen és Esztergom közt tátong. Ennek mihamarabbí behidalása óhajtanód, de csak lassanként történhetne meg, egy a köles-nős türelmesség erős oszlopaira épített hiddal. Egy ily hid építésére pedig fájdalom ez idő szerint hiányzik az anyag.

Ezekért tartjuk mi képzeltetlennék a Csernatonyn által tervezett b. Senyey-Tisza coalitiot, s ezekért tartjuk mi az egészet csak arra intézett taktikának, hogy az országgyűlési többséget lehagolni segítse, s a vidéken naponta erősödő Deákpártokat megfélemlítve azok soraiban újból megindíthassa a balközép toborzásait. Daczára azonban, hogy a Csernatonyn által felajánlott coalitio mint ilyen halva született, nem tartjuk feleslegesnek, sőt szükséges, hogy a vidéki Deák-pártok szépsikerrel megkezdett működését egész erővel folytassák, minden válsztó kerületben, mert habár a Csernatonyn-coalitio nem is létező, de a b. Senyey és Tisza nevek a válsztók közötti toborzásra elég hangzatosak.

— A direct választó rendszer daczára Ausztriában a képviselő választások meglehetősen csendben szoktak végbemenni. A felső-ausztriai nagybirtokosok csoportja január 30-dikán fog három képviselőt választani a reichsrathba. E csoport eddig 117 választóból állt. Minthogy azonban a törvényhozás nem rég azt határozta, hogy egyházi alapítványok haszonélvezői nem bírnak szavazó joggal, a szám 16 haszonélvező kiesése folytán 48-ra apodt. Ennél fogva az alkotmánypárt diadala bizonyos s Bandel báró, Horst minster és Planck urak, kiknek választása a mult hó 18-án megsemmisítették, fognak újra követekül választatni.

Szász összmunicipium.

N.-Szeben, jan. 9.

(Vége)

A szász összmunicipium va lóságos unicum lenne Európában, mely a mostani czélszerűtlen

Punin csak sohajtott s fejét rázta e szomorú nyilatkozatokra, míg Múza folyvást nalkacsul hallgatott s ugy látszék azon gondolat kinná őt legjobban, hogy miféle ember vagyok én tulajdonképpen, ha tudok-e hallgatag lenni, vagy fecsegni szeretek s ha tán elhallgatom mi reá vonatkozik, nincsenek ezzel mellékszálaim összekötve. Fekete, nyugtalanul ragyogó szemei fűrkészölög, csaknem ellenséges indulattal pillantgattak reám lesütött szempillái alól. ... csaknem roszszul éreztem magam e tekintet sulya alatt. Baburin csak ritkán beszélt vele, de ha hozzá intézte a szót, hangja csaknem szeliddé vált s legkevésbé sem volt olyan, mint mikor az apa szót leányához.

Punin ellenben sokat tréfált vele a maga módja szerint, de a lány szembetűnőleg kedvetlenül felelt mindig szavaira. Mindég csak kis jégmadárnak, jeges jérezikének hívta őt Punin.

— Miért nevezi ön Múza kisasszonyt épen jégmadárnak? — kértem tőle egy ízben. — Azért, mert oly nagyon hideg — viszonzá hamiskásan mosolyogva.

— Okos tartozkodó, — szoltott belé Baburin, — mint az egy fiatal leányhoz illő.

— Épp ugy nevezhetnék őt kis háziasz-szonyunknak is, mit mondtok hozzá? — szoltalt fel Punin, — nos Semeonits Paramon, nincsen-e igazam?

Baburin e szokra haragosan vonta össze szemöldökét.

Múza elfordult ... akkor nem értettem meg ennek jelentőségét.

szervezést hosszabb időre állandósítván, az állam hatalmi czélját meghúsitán. Ily unicum mellett az állam ügyei a közérdek rovására a legkedvezőbb esetben is csak lassu ellátásra számíthatnának és el lenne hintve oly magva a nemzetiességi terület kiszakasztási elvének, mely oly államban, milyen Magyarország, kétszeres és háromszoros esztelenség volna.

A mostani politikai beosztás mellett közgazgatásilag majlnem lehetetlenséggel határos az állam és polgárai érdekében egyaránt üdvös államkormányzatot létesíteni.

Es habár a területrendezés fontos kérdése egyelőre el is lett odávra, rövid idő múlva megoldása mégis fog elkerülhetetlen szükségességgé gyanánt hatalmasan zörgetni a törvényhozás ajtaján.

A szászok egyre negyelyezik kulturhivatásukat; engedjük meg, hogy ők csakugyan kultur-elem, vajjon ebből az következik-e, hogy közigazgatási szükségleteik kizárólag csak oly terület-részekben elégítendők ki, melyek fekvése a közigazgatást az ország más részeiben lehet lenné teszi?

Többet mondunk: a szász elem egyes királyföldi törvényhatóságokban politikailag is kisebbségben levén, az állam oltalmára szorul.

Ha ez áll, pedig csakugyan áll: akkor a szászok csak nem szabhatják az országgyűlés elé, hogy mily uton fogantossítsa ezen oltalmat, ha nem a becsületadás, a politikai eszély ugy hozza magával, hogy a helyzet komoly méltánlásával a kisebbség álláspontját tártsa szem előtt, a kormányon levén azután, hogy ugy az oltalomra szorult kisebbség jogos és törvényes igényeit, mind pedig azon nem szász ajku polgárok méltányos kívánságait is kielégítse, kiket — ámbár számáranlag többségben voltak és vannak — a szász kisebbség a multban, de jelenleg is a politikai jogok élvezetében hátráltatott és hátráltatni igyekszik.

Vajjon voltak-e a szászok valaha azon, hogy a királyföldi románok politikai jogokat gyakorolhassanak? Tagadjuk. 1848 előtt még érvényben volt azon — mondjuk kerekén ki: igazságtalan — erdélyi törvény, mely szerint a gör. kel. valláson levő ember politikai jogokat nem gyakorolhatott.

Midőn Mária Theresia királyné a sismát előmozdítván, a gör. kath. vallásra áttért románoknak politikai jogokat biztosított, a szászok szokott „praktikájukkal” megtudták akadályozni a királyföldi románok convertálását, talán a gör. kel. vallás megóvása érdekében? A világért sem, hanem azért, hogy mint a görög keleti, hitűek s a politikai jogok élvezetéből kizárhassák! Abban pedig, hogy a görög keleti románok egyenjogúsága ki lett mondva, a szászoknak bizony legkevésbé érdemük van; sőt ha rajtuk állana, Talmács és Szestlye fiokszékek és a volt határőrvidéki községek román népe még ma is ki volna zárva a poli-

Punin minden töle kitelhetőt elkövetett, a társaság mulattatására. Így a többek közt megkopogtatta egyszer az egyik kalitkát, kinyitotta aajtást s előtte leguggolva szolt egy kanári madárkához:

— Alló mars, ki a csúpra, s adj hangversenyt nekünk mulattatásunkra.

A kis kanári madár körül röpkedte a szóbát s aztán szót fogadva leszállt a csúpra, az az Punin kopasz fejére, tetszelőleg toritá kis fejét egy oldalról a másikra, megráztintá szárnyait s elkezdett hangosan csicseregni. Mig az ének tartott, Punin mind ott guggolt, a nélkül, hogy mozdulna helyéből, csak kinyújtott ujjaival verte az ütényt, s szemeit felforgatá. Hangosan fel kelle kacagznom... Sem Baburin sem Múza, el nem vonták szájukat mosolyra. Elmenetelem előtt Baburin egy váratlan kérdése bámulatba ejtett. Ohajtá megtudni tőlem, mint tudományos embertől, mint ki az egyetem küszöbét kopatom, hogy tulajdonképen miféle egyéniség volt az a Zeno.

— Melyik Zenót érti ön? — kérдем elbámulva.

— Nős hát Zenót, ama régi világbölcset. Lehetlen, hogy ne hallott volna róla s ne legyen ismeretes neve ön előtt?

Homályosan emlékeztem Zenónak nevére, mint a régi görög stoikusok tanának megalapítójára, hanem többet nem tudtam róla mondani.

Mindenesetre nagy bölcsez volt, szólék végre.

— Zeno ama bölcs vala, szóla Baburin, csendes, szüntegy oktató hangon, — ki megírta eme tételt: hogy a szenvedés nem nevezhető csapásnak, mivel a türelem mindig győze-

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rad. Mosse Publicistische Bureau.

Nyitléri czikkék

garmond sora után 25 kr. ázetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hóvá az előfizetések és hirdetések küldendők.

titikai jogok élvezetéből. Csak vissza kell emlékezni a szászok tiltakozására, midőn Wenckheim báró megrendelte, hogy említett lakosság Szebenszék közgyűlésébe képviselőket küldhessen.

Vagy talán abban voltak-e a szászok törekedők, hogy a román elem műveltségre tegyen szert? Nem találjuk semmi nyomát. A görög keleti románok értelmiségük terjedését nem a szászok jóakarátának, hanem Ság un a buzgósgának köszünik.

Igaz ugyan, hogy a megyékben sem fáradoztak a románok műveltsége előmozdításában, hanem a megyében a román jobbágy volt, a királyföldön ellenben — legalább a törvény értelmében — ép oly szabad kellett volna hogy legyen, mint bármely szász.

A sokat feszegetett német kulturának bizony a királyföldön is édes kevés látszatja van, sőt magán a szász fajon sem látszik meg erősen a nyoma. Ugyan miért? mert a szász értelmiség mindenkor csak azon törte a fejét, hogy mily uton lehessen a haladó korszellemével meg nem férő régi kiváltságokat az idő áramlatával szemben megőrizni. E részben ugyancsak hatást észleljük, melyet a védvám a kereskedésre, a czéhrend-szer az iparra gyakorol.

Ily körülmények között a haladási ósztón a „kultúrelem” között is egyre fogyott, mert hiányzott a valódi polgári szabadság életető lehetel.

Az államkormányzat mindamellett a papsága által ez idő szerint félrevezetett és politikai utópikba ringatott szász nép szellemi és anyagi gyarapodását ószintén kell hogy óhajtsa; de jó lesz megjegyezni, hagyjon föl azon hóbert utánkapkodással, melyet dr. Teutsch csatlóssai egy szász összmunicipium alakjában kifőzték; mert a mai időben Magyarország területén sem kizárólagos katholicum sem kizárólagos lutheranum összmunicipiumnak nem lehet helye.

Dr. Teutsch superintendens és az általa vezényelt szász papok pedig ily lutheranum municipium után áhítoznak.

Roszl esett nekik.

Ugy látszik, hogy elevenére tapintottam az illetőknek „A szász lapok búja” című tudósítással; még a „Hermannstädter Zeitung” is, melynek mint három botra szorult vén menyecskének már elhullottak harapófogai, annyira kijött a sodrából, hogy „izelésében” azzal a „szerény” követeléssel áll elő, hogy mi nem szászokul ne elegyedjünk a szászok családiparpatárába (in den häuslichen Streit), mert különben még meg is talál haragudni, mint az ürdögkötötte rokka.

Csak lassan a testtel! Hadd alább jó szász, mert nem a babodban találtál. Nem családi ügybe elegyedünk mi, hanem Dániel pápa izdelmeskedik azon; de az egyedüli jó e világban, mondja tovább, az igazságosság; sőt az erény sem áll egyébből, mint igazságosságból! E mondatokat egy idevaló lakosból hallottam ismételni, ki szerencsés egész sereg régi könyvet birni, nekem kiválóan tetszettek azok. Hanem ugy látom, ilyesmivel nem igen foglalkoznak önök ott az egyetemen.

Ebben tökéletesen igaza volt Baburinnak. Tynemű tárgyakkal, valóban sohasem foglalkoztam. Különbön egyetemi életem óta, csaknem oly közértségsági érzelmű lettem mint maga Baburin. Képes lettem volna neki bármily lelkesedéssel beszélni Mirabeau és Robespierrről. Sőt nemesak Robespierrről, hisz még a Fouquier-Tinville és a Chenier képei is iró asztalom fölött függtek!

Hanem Zeno?! Honnét is tudta ezt Baburin felkutatni? ily elavult dolgot!

Midőn bucsút vettem tőlük, Punin nagyon kért, hogy másnap vasárnapon, látogatnám meg őket újdag. De Baburin szóval sem hívott magához, s csak fogai közt mormogá, hogy ily egyszerű emberekkel való időtöltés alkalmasint nem sok gyönyört szerezhet nekem, s hogy az alsóbb rendűekkel való társalgás, hihetőleg „öregemnek” sem leend igen inyére... hanem itt félbe szakítam szavait, mondván, hogy már többé nem oly szigorú törvény nekem nagyanyám akaratát s minden szeszélye.

— De a jószág kezelését még sem vette még át ön, nemde? — kérde Baburin.

Nem, azt nem vettem meg át, — viszonzám én, — (Folyt. köv.)

gató küldönczei fufangjait ostarozzák és rámutatunk a dr. Teutsch superintendensz szemé előtt Pozsonyig folytatott államelles üzemekre: már pedig ez nem „haeuslicher Streit” hanem olyan dolog, mely ellen sikra szállani minden becsületes ember kötelessége; a koronás király által kinevezett comes ellen Dániel pápa klarinetbillentyűs, rancos, palástos és pofoncapott kalapos vízei által üztött „hec” és egyáltalában a szász mozgalom, engedelemmel legyen mondva, valamicskével mégis több tisztán szász családi magánügynél.

Ha pedig a szász lapok oly naivok, miszerint csakugyan abban a hídelemben vannak, hogy bármint műveljenek is Dániel pápa talársa, abba nem szász ember fiának mi becsulása sincs, akkor úgy tesznek mint a fenyőfalvi szász falusbíró, ki, midőn ő felsége I. Ferencz József 1852-ben erdélyi körútjában Fenyőfalván látogatása alkalmából mondá: „Örülök, hogy szép Erdélyországot lát-hatom — amolyan valóságos szász kapzsisággal kipotyogtató: „Már megengedjen felséges uram, ezen föld (Land) nem a felségé, hanem a miénk, mert azt Géza király nekünk adta; így beszélt el nekünk a mi papunk.”

Ennyit a „Herm. Ztg.” kijáratására melynek bizony legkevésbé oka lehet Dániel pápa fekete gardájáért tűzbe jöni, miután a mult nyáron Brassóban lefolyt szász egyleti ünnepélyek alatt épen Dániel pápa egyik uszályhordozója kiordította, hogy a ki becsületes szász, az csak a „Sieb. Deut. Tageblatt”-ot jartathatja.

Különös megelégedésünkre szolgál egyéb-iránt az, hogy egy betűvel sem volt képes meg-cáfolni a szász klerus praktikájáról elsorolt rész-leteket.

A „Sieb. Deut. Tageblatt” rossz fordítás-ban átvette patronusai búját; úgy tesz mint a demí monde ama hölgyei, kik gyalázatukkal henczegnek; valóságos „Mojsel mach dich grojsz” módjára Nagy Frigyes (burkus reminiscencia nélkül meg sem élhetne szegény pára) monda-tát: „Mit solchem Gesindel muss ich mich he-rumschlagen” (ilyen esőcselékkel kell hogy meg-verekedjem) idézve hozza „A szász papok bája” tudósítást. Megcáfolni az abban foglaltakat ő sem képes.

Dániel pápa generalis secretarius „er-kölsi komolysága” egyik ragyogó példaként a következő esetet említen fel:

Boríték alatt egy szász ember a „Sieb. Deut. Tageblatt” mult november hó 22-diki számát küldé hozzám. Említett számban veres-ónnal megjelölve a spiczkiskedésre buzdító kö-vetkező sorokat olvasom:

„Névtelen feladások papok vagy tanítók ellen érkeznek időről időre dr. Teutsch G. D. superintendenshez vagy a főkonsistoriumhoz. A feladóknak szolgáljon tudomásul, hogy az efféle feladások a törvény szerint csak akkor vehetők tekintetbe, ha a megbüntetéendő vétségek merőben, határo-zottan és hitelt érdemlőleg megjelölő körülmények kísé-retében teszi feladását.

Gebbel Ferencz, a consistorium titkára.”

E szerint az erdélyi szász lutherana egyház főhatósága „erkölsi komolysággal” kijelenti, hogy kedves előtte a névtelen feladás is, ha az illető névtelen spiczi merőben, határozottan és hitelt érdemlőleg megjelölő körülmények kísé-retében teszi feladását.

Valjon ez is a kultur elem fény-oldalához tartozik? — A capite foete pisces: Liebrecht.

BELFÖLD.

Baróth, 1875. jan. 10.

(A járásbírósz tevékenysége.)

Tisztelt Szerkesztő ur!

A baróthi kir. járásbírósznak az alább egész terjedelmében ide íktatott „ügyforgalmi és tevékenységi kimutatását” szerencsés valék megnyerhetni és sietek azt becses lapjára küldeni, hogy említtett kir. járásbírósz a „szép Erdővidék” összes lakosságának teljes megelé-gedésére működött, az ezelőtt 3 évvel megkez-dett tevékenységi terén s egyszerűs mind azon óhajomnak engedelmes kifejezést: „vajha az igaz-ságszolgáltatás érdekében minden bíróság oly lelkiismerettel járna el hatáskörében: s oly kimutatást töltenek ki, mint az alábbi!”

A t. szerkesztő ur engedelmével alkalmat veszek egy füst alatt említtett kir. járásbírósz személyzetének tevékenységi körét is e téren a nyilvánosság elé terjesztani, hadd lássa a köz-vélemény, hogy a kimutatásban feltüntetett szép sikert hány egyén és mily módon idéz-te elő.

E bíróságnál 4 — mond négy — egyen működik t. i. járásbíró Csizsér Albert, albíró Benkő József, irnok Egyed Ferenc és díjnok Eresztvényi László; s minthogy az irnok a kihágások ügyek elutó ésével, a díjnok pedig a btadványi jegyzőkönyvek, levéltárak és kiadvá-nyozások kezelésével vannak megbízva, a bírák lankadatlan szorgalommal a polgári s örökös-
dési ügyek tárgyalását és a bűnvádi vizsgálá-

tok keresztültelét végzik, még pedig — ki-merem mondani — oly páratlan módon, hogy fogalmazványaik nagyobb részét ők maguk tisz-tázzák és expedíálják is, sőt a járásbíró a tár-gyalási jegyzőkönyveket polgári és örökös-dési ügyekben ön maga sajátkezűleg írja, csak hogy az ügyek lehető gyorsasággal intézessenek el; szóval a bírák nem saját kényelmük megszer-zésére támaszkodnak, hanem azt tartják szem-előtt, hogy az igazságszolgáltatás szavatott kezeikben gyorsan eszközöltessék s az ügyek az időhez mérten minél nagyobb számmal látás-sanak el.

Adjon az ég minden járásnak ilyen bí-róságot!

Ügyforgalmi és tevékenységi kimu-tatása a baróthi kir. járásbírósz-nak 1874-ik évre.

A) Polgári.

Az íktató hivatalba érkezett beadványok:

1873. évről hátralékba maradt 5.
1874. évben hozzágyűlt 3892.
1874. évben elintéztetett 3897.
1874. évben hátralékban maradt —

II.

Sommás perek:

1873. évről hátralékban maradt 10.
1874. évben szaporodott 583.
1874. évben elintéztetett:
- 1) háziarozat által 341.
- 1) egység által 243.
1874. évben hátralékban maradt a bizonyítási befejezése okán 9.

III.

Örökösödési ügyek:

1873. évről hátralékban maradt 7.
1874. évben hozzágyűlt 230.
1874. évben bevégezett 217.
1874. évben hátralékban maradt 20.

IV.

Végrehajtási megkeresvények:

1873. évről hátralékban maradt 14.
1874. évben hozzágyűlt 26.
1874. évben ellátott 28.
1874. évben függőben maradt 12.

V.

Fellebbviteli ügyek:

- a semmitől kezdve felterjesztett 16.
- a kir. ítélőtáblához 61.
- a semmitől kezdve leérkezett:
- 1) helybenhagyó 7.
- 2) megmáso 2.
- a kir. ítélőtáblától leérkezett:
- 1) helybenhagyó 45.
- 2) megmáso 5.

B) Bűnvádi.

I.

Az íktatóba érkezett beadványok:

1873. évről hátralékban maradt 4.
1874. évben érkezett 1331.
1874. évben elintéztetett 1335.
1874. évben ellátott 1335.
1874. évben hátralékban maradt —

II.

Bűnvádi vizsgálatok:

1874. évről hátralékban maradt 8.
1874. évben érkezett 57.
1874. évben elintéztetett 65.
1874. évben befejeztetett 62.
1874. évben befejezetlen maradt 3.

III.

Kihágások ügyek:

1873. évről hátralékban maradt 29.
1874. évben érkezett 613.
1874. évben elintéztetett 642.
1874. évben elintéztetett 637.
1874. évben hátralékban maradt 5.

IV.

Fellebbviteli ügyek:

1874. évben felterjesztett 101.
1874. évben leérkezett:
- 1) helybenhagyó 47.
- 2) megmáso 7.

Vécervári.

Dicső-Szt. Márton jan. 9-én.

A farsang ez évi uralkodásának első napját, — s jobban mondva estjét — mennyiben ál-ma inkább csak a homályi idők szörnyetei — kellemes élvezetet nyújtó ünnepel ülte meg, és ez ünnep azokra is, kiket élveiben nem részesít, érdekel bir az által, hogy eredményé-ben a közmívelődés előjárja is megvirte ál-do-zatát, ugyan is: megdöntem fiatalaink mint műkedvelők, egy színi előadásra szövetkezve, teg-nap este a „Becsület” előadásával lep-ték meg a közönséget.

Már magában azon körülmény, hogy 1861-ik év óta, — e több ápolásra érdemes tér ez ideig figyelemre méltatva nem lett, érdekelt-séget kellett, fokozván ezt még a cél, melyre az előadás jövedeleme szánva volt, t. i.: a lelkes gróf Béli Ferencz kezdeményezése ál-tal tervbe vett leányneveldei a'p gyarapítása, e szerencsésen összevolyt körülményeknek tu-lajdonítható tehát az, hogy a kibocsátott szin-lap által remélt számba gyűjté egybe a helybeli, — és a zord idő dacára — a vidéki közönséget is.

Műkedvelői előadások fölött, a szigorubb bírálatnak helye nincs, de ez azért nem zárhat-ja ki a méltánylás és elismerés nyilvános ki-

fejezését, különösen a tetszésnek oly általános, oly fokozott mérvű nyilvánulása után; minőben a közönség a szereplők mindenikét részesíté, mert hiszen a jutalmazás tapsvihár, a megisz-telő koszorúk és virágok öklökre a játszó mű-vészet érdemei vala, ezért tehát legyen szabad egyszerűen felemlíteni, hogy Rózát, kinek egy-szerűségénél, csak nem értett szerelem és tisztá ártatlansága nagyobb; Gy. . . Kati k. a. híven személyesíté, míg Lucréciát, — az élet-örmeitől elesett, szenteskebb, irig é: alatta-mosan fondorkodó vénkisasszonyt Sz. . . Sa-rolta k. a. meglepő hű alakítással játszta; a szóbelény kis szerepét pedig a kedves kis B. . . Irmának teljesen betölténi sikerült, egy-szintén hasonlimerésével kell megemlítenünk G. . . Domokos (Gyula) K. . . Gábor (Bér-czi) és X. X. X. (Sziklai) sikerült játékait is.

Az előadás bevégezése után, az elégültén távozni készülő közönségre egy más meglepetés várt, mennyiben főispán Szilvássy Sándor né ő nga, szokott nyájás modorával mindenkit meg-maraszta egy táncmulatsági rökönzésére, fő-lősleges is talán említeni, hogy a kedves meg-hívás elfogadásra talált, s csakhamar kezdetét vette a tánc, a kedélyeket fellvanyozta a jó-kedv, s a vendégszeretet rakott asztala.

És hogy az időtöltésnek eme második szakasza is, a kitűzött jótékony célra megvi-hessé adóját, Gyárfás Kati, Szilvássy Zerna és Sarolta, Pekri Emma k. a. által felajánlott igen csinos apró kézművek sorolás alá rendezet-tek, hozván a célra 30 frtot, melyvel együtt ez est 102 ftal gyarapítá a növelde alapját, járul-ván ehhez külön még gr: Béli Ferencz két db arannyal, gr Betlen Camilló pedig egy jegyét 10 ftal váltván meg.

Igy nyitá meg tehát, itten a farsang uralko-dásának első éjszakáját, tényegyszer mind azt hozott jótéteményével emlékeztetés és elisme-résre méltóvá, hogy minő lesz további folyama? előttünk titok, annyit azonban előre és bizto-san jelezhetünk, hogy végnapjai valamelyikén — tehát február hó elején — ugyancsak e célra rendes bál fog tartatni, és pedig tomla-játékkal egybekapcsolva, legalább már volt alkalmunk látni gr. Béli Ferenczének a höl-gykehez intézett felhívását, melyben a tomla-játékokra nyeremény tárgyak beküldésére kéri fel mindnyájokat.

Miután tehát a bálrendezés élére állott grófnő mellé, a küllölömgyei lelkes hölgyek sorakoznak, a fényes siker alig lenne kétségbe vonható.

E sorokat megvethetjük be a nélkül, hogy méltányló elismeréssel meg ne emléke-zünk színigazgató Nagy Mihály szintársula-táról is, mely már három hó óta sok sikerült előadással tette rövidde, a különben unalmas hosszú estvéket. Kiváló tagjai e társulatnak az Ecsedy pár, Jáni, Nagy Poli, Szabó, nem tit-kolható a veszteség, mely utóbbi időben — a társulat lelke — Tökés Emilia távoztával a társulatot és közönséget érte.

Bokosi.

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló” igen helyesen úgy találja, hogy Csernátóy a mint kezdi beltá, hogy a Deákpart a Tisza-Sennyey-féle coalitio ábrándjainak fegyelméletlen portyáizaitól nem sokat tart, a kényszerű visszavonulás keserűségeiben neki esik gr. Andrássy Gyulának a öt nemcsak „lerántani” törekszik, hanem még jó tanácsokkal is kezd neki szolgálni. S mi ennek az oka? nem segíti elő Tisza koalícióját Sennyeyvel. Igaz, hogy nem is akadályozza, sőt be-le sem szól. Ez tehát Csernátóy előtt az a nagy bűn, a min segíteni már csakugyan nem lehet.

A „Hon” látja a válságot. A kormány programot készít. A jobboldal föl van zavarva. Lényai befele, Sennyey kifelé gravitál; a középpárt haboz. hóvartartozására nézve, s bal-közép várakozó állásban van, nem nyugodt, de a habozástól is távol áll, mindarra nézve, a mi kitűzött céljának megfelel; a függetlenségi-párt gyanakodással járja az eseményeket, hogy azokhoz mértén csináljon frontot. A legközele-bbi heteket vagy napokat fontosnak tartja.

A „Reform” irigkedés, keserűség nél-kül említi, hogy „udvari bál van a várbán.” Azt hiszi, ilyenkor van legjobb ideje a mulat-ságnak, hadd kerüljön azok pénze, a kiknek mulatságra is jut, a forgalom szerint azok ke-zére, a kikre nézve pénzereszt forrásra a far-sangi s egyéb mulatság. Ez az idő egy kis téli aratás a városokban, s ha ez aratás sike-re biztosításának élére az udvar áll, ez csak örömet és megelégedést okozhat. De a dolog-nak ezental is van jelentősége. A király ott mulatása dísz és fényt ad a fővárosnak, s midőn palotája vendégszerető ajait megnyitja társadalomunk egy részének színet oly tere vi-szi, melyen itthon nem volt eddig módjában a magyarnak mozogni. Óhajja, bár mindig körünkbe lehetne a király és udvara, bár a magyar méltóságok elfoglalnák díszes helyöket a korona árnyékában, s kifejlődnek fővárosunk-ban egy nemzeti udvari élet, mely gyökere ezernyi szálat ereszt le a társadalomba, me-lyet táplál, s melytől viszont táplálkoznia kell.

A „M. Politika” a mellett van, hogy a coalitio, csak az 1867-iki egyezmény alap-ján jöhetne létre. Természetesen csak ezen egyezmény politikai közjogi oldalát tartja most oly noli me tangere-nek, melyet fessegetni már csak azért sem lehet, mert rossz borbén va-gyunk s esélyeink sokkal kedvezőtlenebbek mint 1867-ben voltak. Miután pedig ezt in theoria Tisza Kálmán is elismeri: az e fölötti egyezkedés nem képezhetné a coalitio nehézsé-gét. Nem így áll azonban a dolog az 1867-ki egyezmény közigazgatási oldalát illetőleg. Az ország-bajnai sulypontja közigazgatási s pénzügyi rendezetlenségünkben levén: az e té-ren teendők pedig fogván képezni egy repér-
lő kormány tagjainak legközelebbi legsürgősb teendőit: egy különféle pártiszínezetből alkot-andó kormány tagjainak ezek fölött kellene legalább s főfelvén előre kiegyezniök. Nem tagadjuk, hogy az e téren teendők az 1867-iki egyezmény közigazgatási részének módosítás-
val függnek össze. És itt első sorban emeli ki a vámszövetség kérdését, melyet megújítani, módosítani kíván.

A kolozsvári kereskedelmi és iparka-mara előterjesztése a keres. miniszte-riumhoz a keleti vasutigazgatóságának Kolozsvárra áthelyezése iránt.

Nagyreméltóságú miniszter ur!

Tisztelttel alóbbi kereskedelmi és ipar-kamara bátorodik javaslatba hozni, hogy a m. keleti vasút igazgatóságának székhelye Buda-pestről Kolozsvárra tétessék át s ha e mellett felho-zandó indokainak Nagyméltóságod magas he-lyeslésével találkozna, — a mit remélni me-rünk — alázattal esedezünk hogy javaslatunk-
caz magas pártfogására venni s keresztülvi-telét szükségessé vált módon elősegíteni ke-gyeskedjék.

Minden vasút monopolizálja ugyan a for-galom közvetítését, azonban e monopolium nem teszi függetlené a vállalatot attól, hogy mind saját, mind az általa érintett ország rész ér-dekében a lehető leghelyesebb vasuti politikát kö-vesse. A vasutat igazgatóságának legfőbb ha-táskörét a szállítási díjak meghatározása képe-zi. E hatáskör ész- és okzerű betöltése épen úgy, mint az államok által gyakorolt vámpoli-tika, képes egy tepsőd ország rész virágzásba hozni, a míg elle nesetben annak elszegényedését okozhatja. E joggal célszerűen élni, egy vasu-ti igazgatóságnak a legnemesebb s legűdvösebb hivatása, és e képezi azon egyetlen eszközt, hogy valóban helyes politikát a távolból gyakorolni lehetséges volna. Alkalmazva ezt a m. keleti vasútra, a melynek igazgatósága a vonaltól 58 mérföld távolságban székel, lehetetlennek tűnik fel, hogy a legjobb akaratkal is kellőleg tájékozva lehessen azon tényezőkre nézve, a melyektől intézkedéseinek czél- és időszzerűleg feltételezve van. Azon momentumok, a melyek a szállítási díjak módosításának idejét, magasságát és ki-terjedését javaslatok, naponta változnak; azokat figyelemmel kísérni, feismerni és felhasználni csak akkor lehet, ha az igazgatóság saját vo-nalán, az említett momentumok alakulásának színelhőn székel. És e tekintetben magának az igazgatóságnak kötelessége a kezdeményezés, fő-leg oly országban, a hol a vállalkozási szel-lemmek ébresztésére s alkalomnyújtásra van szükség; s mi hisszük, hogy a keleti vasút igazgatósága e tekintetben feladatát annyival inkább teljesíthetné, mert igazgató-választmá-nyának több tekintélyes tagja lakik Kolozsvárt, s mert erre való készségének eddig is több je-lét adta. Például tavaly az igazgatóság a szesz-termelés érdekében a gabonaszállításnál némi díjelengedést tón, a melynek, hogy a termelők és a pályá több hasznát nem vette, oka egy-szerűen az volt, mert a intézkedésnek pár hóval előbb kellett volna történni!

Azon ellenvetés, hogy a vállalkozók most is fordulhatnak díjleszállításért az igazgatósá-ghoz, könnyen elesik, ha felhozzuk, hogy a mig az ily kérés a szokott irodai kezelés útján ele-jébe kerül s ellátást nyerhet, a legtöbb eset-ben időszertülné vált: azt még kevésbé vár-hatni, hogy a vállalkozók, az eredmény bizony-talansága mellett, személyesen keressék fel a Budapestnél székelő igazgatóságot, mig itt Ko-lozsvárt az ilyenmű érintkezés olcsó, gyakorlati és épen azért gyakoribb válnék.

(Folyt. köv.)

Magyarország községi jegyzőire.

Tisztelt kartárs urak!

(Vége.)

Sokakat kelle emlegetnünk. Egyelőre csak a következők: A nográdmegyei jegyzők lelkes alispánjuk által támogatva; a pestmegyei jegyzők az egyik szakkap szerkesztőjével, Láng Géza urral; a verseczi kerület jegyzői Turcsányi Rudolffal; a tasnádi és érmelléki jegyzők kerületi egyletei Szombathalvi Bá-lával; a tolna-szántói kerület jegyzői Szabó Mihályval; a pinkaföldi jegyzői egylet Eh-

renhoffer Adolf elnökével; a kratoi jegyzői Schmidt, Bruno és Rendel Ferencz; a határonvidéki és székelyföldi jegyzők Sch-a-felder, Császár József, Szárhogyi Káro. Fülöp István, Gencs Alajos urakkal; a bereghalmegyei jegyzők Komka Bélával; a mogyorómezei jegyzők és különösen a Lengye-tői kerület jegyzői Szabady Ignáczsal; a b-ranyamegyei jegyzők Meyer Béla és Szik-ovics Pál szolgabíró; Koch József, T-scheke Alajos, Fránki Antal, Bada Adá, Geyer Gyula, Trempacher Ede, Ugro-dy Adolf és Bodgolasz urakkal; Tem és Torontálmegyei jegyzői.

Mindenütt az egyesítés, nagy munkái működnek, mindenütt azon fáradoznak, hog a megpendített eszmé testé válják.

Szemből ily egyszerű mozgalom idejét annak látja a bizottság, miszerint a domására juttassa a haza összes jegyzőine hogy Budapestben megtartandó általános m-gyarországi községi jegyzők gyűlését miham-rább egybehozza.

Előttünk fekszik egész nalmaza a ker-leti jegyzői egyletek és egyes lelkes kartá urak ajánlatai és javaslatainak, többek köze egy általános országos szakkap alapítására v-nakozó javaslat, egy egy országos jegyzők peze felállítási munkálat. Az egyleti alaj szabályok, a nyugdíjintézet és egy ország jegyzőegylet mikénti létesítése tágos vitatá-gyát képezik.

Hogy azonban teljes sikerrel megküzd-hessünk, nehez és roppant nagy feladatunk a teljes tisztelettel esedeznünk kell a már lét-sített egyletekhez, mind a haza összes jegyző-bez, hogy jelentkezéseiket az oly olcsó leve-lzési lapok által legfeljebb f. é. január hó 2-ig az alírótt bizottsági elnökhöz juttatni k-gyeskednének, mivel a gyűlésen résztvevők sz-mát az előintézkedések ponton megtétele vége-okvetlenül tudnunk kell. Együttel fölkerjük kerületi jegyző-egyleteit, mihamarabb azt-velünk tudatni, ha vajjon az egyes egylete saját kebelükből választandó képviselők állt-kivánnak a gyűlésen részt venni, vagy p-dig megjelenend azon az egylet minden egy-tagja.

Az eszközölt jelentkezések után a biz-zottság rögtön intézkedend, hogy a résztvevő számára menetdíj leszállítást, szabad laká és egyéb kedvezményeket illető helyen kies-közöljön.

Tisztelt kartárs urak! Rajtatok most sor jobb állapotok megteremtésében telj-erővel munkálkodni biztós existenciát és má-jóvót szerezni, rajtatok a sor teljes erővel: áldozatkészséggel oda hatni, hogy kivirassék jegyzők számára is oly állás, melyet joga-sa az általuk képviselt értelmiség alapján, mel-lyel méltó helyet töltenek be az ország hiv-talnak hadában, mint lényeges tényezői ország közigazgatási gépezetében követelhe-tne. Legyen meg a becsületes munkának az ötlet méltán megillető díja.

Fáradásunk, küzdelemünk legedesebb j-talán azon erős öntudatban találjuk, hogy kartársainknak forró szeretettel és önzetl-önfeláldozással szolgálnunk.

Szíves és hazafiai üdvözléssel maradtat-
Osztern Torontál pr. Banos Kumlos 1875. jan. hó 2-án.

Chohaupt Mihály.

községi jegyző, bizottsági elnök, bizottság nevében.

56-ik KÖZLEMÉNY

az árva házra történt adakozásokról

Ajándékok

Frits Albert 9 frt, Egy névtelen 50 fr
Bágy Zsigmond 10 frt, Korbuly Ida 5 frt,
„Magyar Polgár” — kiadó hivatala által: De-
li Mihály 1 frt, Böckel Károly 10 frt, Böck
Károlyné 5 frt, Tucsak Vilma — Margit
na egy általuk rendezett tárlatból 5 fr.

Össz. 135 fr

Ajándékok a felszereléshez

Gr. Béli Ferencz, egy oldalast —
tűdöst — 3 szál kolbászt — 1 darab sze-
lonát. Koncz Sándorné, 1 kosár almát —
kupa lenecst — aszalt almát — 24 virsl
Br. Kemény Istvánné, 20 kis kalácsot —
kupa tejet — 20 sós peracset. Hutflesz Ká-
roly 150 font finom lisztet. Tamásy Nórá
Júlia, 1 véka szép lenecst, Schwarzné, 2 ki-
véka buza lisztet, Bogdán István és neje 8
sing nyári ruha kelmét. Bánya Literári Em-
ma a két legkisebb árának 2 darab mosd-
szappant.

Fogadják a t. adakozók az árak neve-ben hálás köszönetüket, a munkás kis lányo-fáradásáikért, Hutflesz Károly ur ki oly gyal-ran megemlésközik az árva ház élelmi szükség-geiről és végre Stein János ur, ki a mult évbe kiadott évkönyvek nyomtatási díjából szíve-volt elengedni 7 frt 70 krt.

Kolozsvár, 1875. jan. 10-ikén.

Br. Bornemisza Ignác

első-
Szász Domokos

titkár: J. J. J.

Apró puskatüz.

Pap Miklós urnak — úgy érzi — van a puskatüz, lapja mai számában keménnyel tüszöl töle.

is úgy akartuk. Tapasztalatból tudjuk, hogy a „Kelet” akkor van legjobban szerkesztve, midőn K. Pap urnak legkevésbé tehetetlen. Avarja sem károg, ha jól megy a dolga, talá megapadtak az előfizetők?

Igis csak jó akarattal viseltetik irántunk a „M. P.” szerkesztője, még a puskatüzbe is beleegye, csak hogy megmentsen bennünket az ibizakodottságtól. Mi el is fogadnánk a ket az ibizakodottságtól. Mi el is fogadnánk a ket az ibizakodottságtól. Mi el is fogadnánk a ket az ibizakodottságtól.

anem az már nemcsak jó akaratra nem, de illetlenségére mutat a „M. P.” szerkesztője, hogy a „Kelet” tekintélyét gazdálk és nap parancsok híresztelésével kívánja alá- és nap parancsok híresztelésével kívánja alá- és nap parancsok híresztelésével kívánja alá-

„M. Polgár” szerkesztője igéri, hogy a „Ket”-nek olykor körmire fog koppintani. Szokatlan kimélet! A „M. Polgár” eddig agyba- föbe vit minden becsületet deákpartit, s a miért is azt a bókot mondjuk Tisza László urról, hogy kezd a szerintünk helyes politika felé tni: fegyverünk becsületességében kételkedik. Jó szerencse, hogy a „Magyar Polgár” régóta van azon, hogy a fegyverek megválogatásába itéletet mondhasson.

igaz, hogy a „mi nadragunkat még gombóik” mikor Tisza László ur már a csatatéren tanult el adta, hogy hősies hazaszeretettel kkal nagyobb, mint politikai tehetsége. De még is csak megsegítjük a Magyar Polgár, hogy tudhatja magáról, hogy vannak emberek, a kik érettség, észlelő tekintetében, tjes világi életükben mintha csak háltul goboló nadragban járnának.

tokta-e Pap Miklós ur olykor-olykor lapját olvasni? Ha nem: nézzen utána s megtalálja. M. Polgár valamelyik, szeptember közepéjéj számában, hogy b. Bánffy Deszö ur má rég nem baloldali, mert átállott a nemze párthoz.

zt kérdi a többek közt, hogy van-e tudomásuk arról, hogy Olasz Károly ur lopott? Feleletnek nagyon egyszerű: nincs és föl sem is tessük róla. Hanem teljesen megbízható kézhöl ve tudósításunk épen azt emlitette föl, hogy lasz Károly ur egy olyan tisztviselő, kit a képdék igazgató tanácsa, ismételt ízben s éveken át hiában utasította számadásai beadására: ly egy tisztviselő, kit végre a számadások jogában ministeri biztosnak kellett exequálni. „Kelet” e hanyagságáért róttá meg Olasz rat, s midőn ezt tette, kötelességét teljesítette Papp Miklós ur engedelmével, teljesíteni igja ezután is.

z „Ellenőr” egy vegytani laboratorium- má vtozott át, s a tüz es jég csap előállításán fáradozik. Mert nem tüz es jég csap- o az áltá surgett, Tisza-Sennyei ministerium lehetősége?

„marosvásárhelyi jogász egylet” a mult zombton tartotta évi közgyűlését. Dictio- zok után nagyot ebédelték. Eszünkbe uttat: azt a mesebeli állatot, mely örökké ludt, hanem évenként egyszer felébredt, ma- dt elődítette, enni kért, aztán lefeküdt smét lunn.

endes tudósítónktól azonban arról érte- teltük: hogy e jogász gyűlésen is tanulhat- nak, ha nem: nézzen utána s megtalálja. M. Polgár valamelyik, szeptember közepéjéj számában, hogy b. Bánffy Deszö ur má rég nem baloldali, mert átállott a nemze párthoz.

velevezőnk arról is értesít: hogy a szé- ly városban a himlő és toroklob már apa- ban van; hanem e helyett egy más járvány: ketség után való aspiratio, tört ki a nagyobb mérvben. Tudósítónk biztossá-

szerint ott már tizen benne vannak e nyu- galanító betegségben.

Ó. Megtudná-e mondani kedves bará- tom: hogy miben egyeznek Bartha Miklós országgyűlési képviselő és a bolond óra? Én. Abban, hogy mind a kettő üt. Ó. Hát miben különböznek? Én. Ezt sem bajos kitalálni. A bolond óra sokat, Bartha Miklós ellenben csak egyet üt. Hanem aztán ez ütés is ám!

A mióta Bartha Miklós képviselő ur azt a famosus egyet ütötte, egy falusi jó barátunk, ha valakit meg akar átkozni, nem azt mondja: üssen meg a guta, hanem ezt: üssen meg Bartha Miklós. Még példabeszéddé nőheti ki magát.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Buda Pesten jan. 12. ó. 50 p. d. e. Értkezett 12. jan. 11. ó. 45 p. e. d.

A pénzügyi bizottságban teg- nap elkészült a költség mérlege, az összes deficit 25 milliót tesz. Ghyoz hosszú beszédében fejte- gette a pénzügyi helyzetet, je- lenleg mintegy 40 millióval ren- delkezik a kincstár, ebből a de- fizit egy részét fedezendi, a másrészt, 13 milliót új adókkal akar fedezni. Eddig az adóügyi bizottságtól elfogadott javasla- tokból 5 milliót vár.

A miniszter vizsávon'a az 5 százaék adópótlekről szóló javaslatát s helyette az általá- nos jövedelmi adót ajánlja, mely- ből 8 milliót vár. E kérdésben a pénzügyi bizottságban élénk eszmecsere volt s a nyilatko- zatok meguyngtatónak talál- tatak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 12. 1875.

— A színházban tegnap Offenbach kitűnő operettje: „Orpheus az alvilágban” adatott gyér közönség előtt. Az előadás legfel- tűnőbb jelenségeként primadonnáink azon di- cséretreméltó leereszkedését jegyezzük föl, hogy másod, sőt harmadrangú szerepek vitelére is vállalkoztak. A színházban a közönség méltány- lását bizonyára nem szerepességével, hanem képességeivel érdemli ki s kétségtelenül Nesze- veda egy, mint Gerecsné egy hajszállal sem kisebbedik a közönség szemében tegnapi sze- replésükért. Az előadás egyébként, az opera és operette összes tagjai egyesülve a siker kivi- vására, magától érthetileg szabatos volt. Za- jonghi originalis Orpheus; Marcell comicus Ju- piter; Vidor alkalmas Plutó. Kassai sajtáságos egy arkadii herceg; Medgyeszi bájos Or- pheusné asszony; Neszeveda kedvetlen Junó, Ge- recsné jeles Diána, K. Pappné kissé igen ha- mis Cupido és a többi szereplők egy kis kép- zelődéssel elég jó isteni chorust képeztek.

— Egyik helyi lap az „Erdélyi nép- nevelésügyi értesítő” két évi fenállás után, mint tudva van, bevégző pályafutását, de csak azért, hogy tért engedjen egy újabb vállalat- nak, mely nagyobb körben s több erővel igyek- szik megvalósítani azon célt, melyért e lap fenállása alatt küzdött. A családi nevelést kap- csolatba hozni a népiszkolai oktatással lesz célja a február hóban megindulandó „Család és iskola” című lapnak is, melyet a kolozs- dobokamegyei néptanítók egylete ad ki s mely- nek vezetése, mint már említett Váradi Ká- roly mint felelős szerkesztő, Kozma József és Szabó Endre szakferfiak, mint főmunkatársak nyertetvén meg, a kiadott program alapján remélhetni, hogy e lap megerősödve házagpótló szakközölny né válik s mint ilyen, ajánljuk a nevelésügyi barátok figyelmébe, pártfogásába. A februárban kezdve havonként kétszer 1-én és 15-én nagy negyed réti alakban legalább egy ivnyi tartalommal megjelenő lap előfizetési ára egész évre 3 frt, fél évre 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek legkésőbb f. évi február 1-ig a kiadó hivatalba, egyleti pénztárnok Gázi József urhoz küldendők be.

— Öngyilkosság szöngözzel. A mo- nostorucutú Haller-kert kertésze, tegnap jan. 11-én délelőtt, szöngözzel véget vetett életé- nek. Mi vitte e végzetes lépésre, nem tud- ható.

— Az ev. ref. főtanácsai vegytaná- r, tegnapelőtt a szöphorral tett kísérletek kö- zött, a láng ruhájába kapván, egyik karán je- lentékenyen megsérült, de nem veszélyesen.

— A helyi tisztikar holnap szerdán a Pannoniában zene-estélyt rendez, melyen a katonai zenekar fog működni.

— Nagy Szébenben a jó cselédek ju- talmazására egy alap létezik, melyből évenként ajándékok osztanak ki, a mi az idén e hó 9- én történt meg.

— Nagy-Ajtán az újjával egy olvasó- egylet alakult, melynek érdekében főképen a köz- ségi tagok a részvénnyel kétszerez-háromszoros

megfizetése, olvasó terem, butorok, lapok és köny- vek ingyen felajánlásában yetélkednek. Az egy- let már is 35 taggal dicsekedhetik és 100 fo- rintnyi alapja van. Elismerésre méltó.

— A tordai „dalárda” 1875-ik évi január 16-án tartja meg a „Magyar korona” termeiben ez évi első rendkívüli dalestélyét, a következő műsorozattal: 1) Nyitány, a zene- kar által. 2) „Hallgasson el a fülemile.” Szász Gerőti; zenéje: Abrányi Kornél. 3) Nép- dal-egyveleg, Zimai László. 4) Loreley, Sil- chertől. 5) „Keám tekint büvös szemed,” te- nor-solo, dongókár kísérettel, zenéje: Gum- bertől; éneklő: Véghe Elek ur. 6) Csataadal, Huber Károlytól. A dalestélyt táncszívalom követi. Belépti jegy ára 60 kr. Kezdeté fél 8 órakor.

— A m.-vásárhelyi ügyvédi kamara alakuló gyűlése február 6-ikára van kitűzve. A helyi új ügyvédi kamara úgy látszik mégis csak az első lesz az erdélyi részeken megalakulva, mert már e hó 16-án szerveztetni fog.

— Marosvásárhelyről írják a Re- formnak: „Városunk közönsége nagy érdeklő- déssel kísérte a Kornélia-harcot. A színház egészen megtelt. Várta mindenki a híres bot- rányos jelenetet, de nem találták sehol. Le- folyt az elhíresztelt második felvonás: a nem- testzés jele sehol, de a t.-zésés sem nagyon sok. A harmadik felvonás után azonban ta- tározott a siker, a közönség lelkesült, hat- zor hívja ki a szereplőket, élteti a szerzőt.”

— Koszoru-estélyek (Kranzen) fog- nak rendeztetni Maros-Vásárhelyt — mint az ottani lapoktan olvassuk — január 16-án, 26-án és február 2-ikán. Egy ügyesen szerve- zett 8 tagu bizottságnak rendezi ez estélyeket, melyeknek célja: hadat izenés a fényűzésnek, a társas körök minél gyakoribb összejövetele, szórakoztatása, a nemes egyszerűség követése. s a tartózkodó fesz helyett, kedélyesség elérése leend. Úgy szép irányu mozgalom ez, hogy jó lélekkel ajánljuk annak követését helyi társas körünk figyelmébe.

— A tókaj-hegyaljai kerületi iparo- sok egyesületének kör-levele és egy aláírási iv szerkesztőségünkhez is beküldetett. Az egylet a hazai ipar emelését az elhanyagolt és súlyos- nek indult általános ipar-érdekek felkarolá- sát, az iparos osztály tette buzditását, az őket meg- illető hely kivívására serkentést stb. tűzte nemes feladatául. A hazai ipar érdekét támogató vi- déki ügybarátok is lehetnek az egyletnek tag- jai évenként 2 forint részvénydíj, vagy 50 fo- rint alapítvány fizetése által.

— Kicsapott deákok A vallás, és közoktatási ministerium P. és N. volt gyula- fehérvári gymnasiumi tanulókat, kik a vizs- galaton megbuktak s aztán hamisított bizo- nyítványtval a balázsfalvi gymnasiumba csem- pésztek be magukat, miután a turpisság kitűnt, Magyarország összes tanintézetéből kizárta.

— Bukások statisztikája 1874-ben. A mult évről szóló különböző adatok közül a leg- szomorubb érdekesség a bukások statisztikája. Senkit sem fog meglepni, hogy az általánosan uralkodott kedvezőtlen viszonyok hatása ez ol- dalon is kirívóan jelentkezett s a bukások szá- ma rendkívüli magasságot ért. Egy kereske- delmi szaklap egybeállítása szerint az osztrák- magyar monarchia egész területén 1331 csőd- eset fordult elő. Különösen Magyarországon 532 csődeset fordult elő, melyek közt néhány igen jelentékeny is, pénzintézeteket, részvény- vállalatokat és nagykereskedő cégeket rántva a sirba. Első helyen áll Budapest 91 csődeset- tel, aztán következnek vidéki főbb piacaink, nevezetesen: Arad 19, Zágráb 15, Brassó 14, Pozsony 13, Temesvár, H.-M.-Vásárhely 11, Kolozsvár 10, Kassa 9, Ujvidék, Szeged 7, Miskolc 6, Debrecen Pécs, Esztergom, Ka- posvár, Nyiregyháza, Győr 5, Eperjes, Makó, Nagyszobon, Nyitra, Pápa, Varasd, 4, Károly- fehérvár, Nagykanizsa 3, Károlyváros 2 csődeset tel. A többi bukások kisebb helységekre oszlanak el. — Lajttántul természetesen Bécs áll első helyen; Bécs és a hozzátartozó kerület egymaga 258 csődesetet mutat, a tartományok körül Styria, Karinthia, Krajna és Tirol együtt- vére 63, Galiczia és Bukovina 44, Csehország 205, Morvaország 134 csődesetet stb.

CSARNOK.

A nőkről.

Ha szép a nő, nincs szerencsétlenség, melyben meg ne tudná magát vigasztalni; szépség nélkül nincs szerencse, mely ki tudna elégíteni egy nőt.

Saint-Evrement.

Mindennapi jelenet, hogy épen a leszebb leányoknak akad legnehezebben kérésük. Ez már az ó-korban így volt s tudva van, hogy mint a három Grácia szépen otthon maradt.

Haine.

Egy némely öreg nőnek oly nagy szükség- lete a fecsegés, hogy a templomban is megsza- kitás nélkül imádkozik, nagy gyönyörűsége le- vén az Istennel csevegni.

Saphir.

A legtöbb nő nem annyira azért sirat- ja, elvetézt kedvesét, mintha valami nagyon

szerette volna, mint inkább azért, hogy men- től érdemesebbnek tűnjék fel másoktól szeret- tetni.

La Rochefoucauld.

Az, a mit a nőkben rendesen érénynek neveznek, szerfelett különbözik attól a mit a férfuban ezen névvel jelölünk; bármily jó nő is igen szálamokra méltó férfiú tudna lenni.

Swift.

A asszonynak vizárként omoltak köny- nyei. Kedvese a vizasztalás minden forrását ki- merítette már s azt se tudja, melyik szenthez folyamodjék segítségért, midőn hirtel-n eszébe ötlök valami s így szól: „Te sirsz! De B. asszony sokkal szerencsétlenebb nálad. Az, a mi veled történt csak szomorú, de a mit ő ki- állott, az rettenetes!” „Igazán?” kérdé A. asszony, miközben könnyeit letörle, „nem beszélőd el nekem?”

Stahl.

Szent Salome! Boldognak mondád a fér- fiut, kinek Isten érényes nőt ad s én egyetér- tek veled; de úgy tetszik, azért vettél el három ezer nőt, hogy egyet találj.

K. J. Weber.

Három dolgot szerettem mindig szerfelett és soha meg nem értettem: A zenét, a festé- szetet, és a nőket.

Tontenelle.

Igen mély és szenvedélye: szeretmet kell érezni annak a nőnek, kinek nincs oka a mul- ta visszapillantani.

La vie parisienne.

Ha szeretőd és barátod van s mindkettőt megakard tartani: felfeltétel, hogy ne tanulják egymást ismerni.

Duperehe.

A győgeség a leggonoszabb ellensége az embereknek, mivel, mint Saint-Evrement mond- ja, minden bajra ez vezet. S éppen azért a leg- jobb barátja a nőknek, mert rendesen vala- mely szeretetreméltó hibába sodorja őket.

Adrien Dupuy.

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

A közönség köréből.*)

Püspöki angyalia.

(Folytatás.)

Hanem hát ugyan hol van azon elvete- mett világ, mely az egyháziak becsületét ki- sebbíti, lerántja, gyapolja s megbé- lyegezni akarja oknélkül.

A mi szemünk nincs beköve, sem fülünk bedugva, de még eddig soha és sehol nem ta- pasztaltuk, hogy a becsületes papnak becsüle- tes emberek az illő becsületet megtagadnák, hogy a valódi érdemet kisebbitenék, a ragyogó erényt lerántanák, a feddhetlenséget gyapolnák és a tiszta erkölcsöt megbélyegeznék, kivéve a beszámítás alá nem jövő csödeseket és egy néhány nevetlen tuskót, kik nemesek a papot, de a fényes napot is bepiszkolnák.

Aztán meg az egyházi személyekben is nines-e elég gyalóság? — mint épen a körle- vél maga tanúsítja — s ha öntetteik méltó ju- talmát itt ott uvariatlan gombasággal fize- tik ki, az nem az egyházra szól, hanem annak méltatlan szolgájára.

Es hogy áll az egyházban az elvete- mett világgal szemközt az evangéliumi pruden- tia? Eszükbe jut-e az egyháziaknak, hogy lel- ki- és nem ökörpásztorok? Semmi kevésbé.

Annira megszokták „Magyar államuk- ban” azok irányában a fityma- és trágár-han- got, a kik iránt sz. Pál tiszteletet parancsol, hogy már-már érénynek tartják a legilletlenebb gyalázkodást. Vajjon nem ezen isteni (!) tuda- mányukért tartják-e bolondoknak?

Ugy elfeledik papi méltóságukat, hogy pi- aczi nyelven kiabálnak. Vajjon nem ezért mond- ják-e nemteleneeknek. Ugy bánnak elleneikkel, mint az ember-falók. Vajjon nem ezért piron- gatják-e? Vajjon nem azért hiszik-e lelkieme- retleneeknek? Olyan tiltakozásokat innak, hogy a ki olvassa, 1000 esztendőre képzeli magát visszalökve a barbarság homályába. Vajjon nem ez süti-e rájuk a zavargók bélyegét?

Mindennek meg van a maga oka és foka. Ne jupiteri, de jézusi hangon szóljanak, a kik öt személyesítik; ne mennyiköveket dobál- janak, de isten igéinek harmatát hintsék a hi- vek közé s akkor áldás és béke fog virulni a földön.

Hanem mi a mások szemében piszkol- junk Bolond Miskát s a magunkban nem lát- junk — Lonkayt.

Ezen szent ember előtt nincs semmi szent, 15 év óta hinti ő már a magyar egyház bu- zájába a leggyűlöletesebb viszálykodás konko- lyát, mely elnyomással fenyegeti azt s most a szellemi hályogos szeműk előtt gondviselésze- rü apostolnak hirdeti magát, ki úgy lopózko- dott az akolba, mint ártatlan bárány s ime! agyargóni, marni, harapni kezd, mint a vesszett farkas.

„M. Állam”-ában a gyalázkodás minden kigondolható aljas insinuatíóival a papság egye- dül benne hívó részénél annyira corrumptálta az isten parancsok világi tekintély iránt való tiszteletet, hogy azt nem is sejtik az öt meg- vető nemesebb lelkek.

*) E közérdekű felszólalásoknak szent rovatlat- ti közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában válnak felelőséget.

Szerk.

Es ugyan hol keressünk tiszteletet, hol pietást első sorban, ha nem a papi szívben, s mit eszelezzik ezek egy elbódított részével a „M. Állam”?

Meghurcolja azon nagy férfit, kinek ne- vét sem méltó ő ajákára venni, mint nem sza- badott a zsidóknak említeni Jehovát.

Egy Deákot, a történelmi nagy embert, ki egy nemes nemzet örök háláját s halhatat- lan tiszteletét bírja, beteg ágyában zummogja körül s infestálja ez a szellemtelen tiltako- zásainak dongásaival, mint légy a beteg oroszlánt s mephistói mosolylyal mutat rá: ime, hogy veri az isten! mintha biz a magas iste- ni eszme az ő akarátának volna Paprika Jan- csija, a kit tetszésének drójtján ugrándoztathat.

Ilyféle tiltakozásokkal még sem undoki- totta be magát annyira Erdély, mint a tót patri- otismus, kivéve egy hargitaalji göb-conceptiót, melyen még a nyomtatás után is megérett az égett borszag.

Nagy lelkek és nemes szívek a nagy és nemes ellenséget legyőzve is tisztelik, cso- dalják.

Tiltakozni lehet, szabad és kell is, ha az ügy szentsége úgy kívánja, de nem a vadak, hanem az ügyhöz illő komolyság, méltóság és illem nyelvéen.

Nyomorult reklam-dicsőséget csak hitvány üzérek keresnek hitvány árujok szegyetelen ma- gasztalásában.

Es ez a philloxera, mely a Krisztus szó- lójét devastálja, már oda pöffedt, hogy nem- csak a fűrtöket, de a szőlőpásztorokat is emészteni kezdi.

A míg ennek kártékonyását el nem is- merjük s ártalmatlanná nem tesszük, addig a mások hibáján hibázunk.

Igy gondolkozik az elvetemült világ. Egy igaz a catholicus. (Folyt. köv.)

Szabó Endre urnak.

Lapjának utolsó számában a csikszéki ta- nitó-egyletről kockázatatott megjegyzését, mint légből kapottat, a hivatolt egylet és a felsőnép- iskolai tantestületek nevében határozottan vizs- sautasítom. Ez egylet az ön magas engedélye nélkül is él és biztos lépésekkel halad ki- tűzött célja felé. Az évenkénti közgyűlésen ki- vül fők-egyleti évnegyedenkénti rendszeren tar- tják gyűléseiket. Ezek, valamint a több helytt megalakult önképző-körök szerény munkásságuk révén eredm-nydusabb lendületet adnak a szol- gált ügynek, mint a megbámúlásért csillogó külmába burkolt s a valódi célt csatányos dietiokba fulasztó némely „paedagogiai kör” melyről nem ritkán joggal mondhatni el: „non habet celebrum.”

Nem csupán a csikszéki, hanem a székel- földi összes (hat) felsőnépiskolák tantestületei alakítottak a mult nyár folyamán Csik-Szere- dában, épen az ált. tanító-egyleti közgyűléssel egyidejűleg, egyletet; de nem a csikszéki egy- let róására, hisz annak elnöke is, I. titkára is a felsőnépiskoláktól van, hanem azért, hogy egyöntetűséget hozzanak iskoláikban létre s működésük legbiztosabb „modus procedendi”-jét a kölcsönösen meglátogatott zárvizsgák végén megbeszélgessek. Hogy pedig e szervezkedés helyes-e vagy nem, annak megítélésében elég önállósággal és önszeretettel bírnak arra, hogy az ön paedagogiai talentumának szüvelgett vezér- tényét nélkülözzük.

A csikszéki tanító-egylet iránt nem egy- szer tanúsított hivataln érdeklődéseért viszon- zásul fogadja el azon őszinte tanácsunkat, hogy ha a mi ügyeinkről, mielőtt magát alaposan informáltatná, okosan akar beszélni, — hallgas- son; különben fejére olvassuk a latin „si ta- cuisses,” és a székel- földi prokátornak ajtó mögött a helye” közmon- dásokat.

Nihil dic, nisi prius in mente intinctum!

Gy.-Alfalu, január 5., 1875.

K. Boga Bálint,

ált. egyli. I. titkár.

Nyilttér.

Cohn Laz Sams. urnak Hamburgban e számunkban közölt nyemény-hírdetése fi- gyelmet érdemel. Ez üzlet tudvalegúleg a leg- régebb és legszerencsésebb; a mult májusban ismét nála nyerték a főnyereményt, s már az- előtt 360,000, 270,000, 244,000, 183,000, 180,000 156,000 többször 152,000 150,000 90,000, igen gyakran 80,000, 60,000, 48,000, 40,000, 36,000, sat. márkát érő nyeményt fizetett ki, a mi által sok ember gazdag tőke- pénzessé lett. Most kevés betéttel ismét nagy tőkét, esetleg 450,000 márkát nyerhetni. Ter- jedelmes összeköttetési folytat és ház bárhol fizeti a nyeményeket, miután tömeges meg- rendelések várhatók, forduljon mindenki bizalom- mal Cohn Laz. Sams.-hoz Hamburgba, mert lelkiismeretes és pontos szolgálatot várhat.

Bátorkodunk Strás és társa urnaknak Hamburgban mai hírdetésére figyelmetelni azt legjobban ajánlani.

